

เรื่อง “เมื่อต้องใส่ฟันปลอม”

ทพญ.พัชรมัย อุดอคมพานิช

งานทันตกรรม

Faculty of Medicine Siriraj Hospital

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

ผู้ที่ประสบปัญหาสูญเสียฟันและมีความจำเป็นต้องใส่ฟันปลอมทดแทนฟันจริง หลายคนกังวลว่าการใส่ฟันปลอมจะดีเท่ากับฟันจริงหรือไม่ แล้วจะเลือกอย่างไรให้เหมาะสม มีข้อแนะนำเกี่ยวกับเรื่องนี้

ฟันปลอม คือ อุปกรณ์ที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อทดแทนฟันธรรมชาติที่สูญเสียไป โดยมีบทบาททั้งในแง่การเพิ่มประสิทธิภาพของการบดเคี้ยวอาหาร เมื่อมีการสูญเสียฟันและเกิดเป็นบริเวณสันเหงือกวางขึ้นอาจส่งผลให้ฟันซี่ข้างเคียงในขากรรไกรเดียวกันเคลื่อนล้มมาสู่บริเวณช่องว่าง หรือฟันคู่สบในขากรรไกรตรงข้ามเกิดการยื่นยาวลงมา ส่งผลให้ระบบบดเคี้ยวโดยรวมทั้งหมดมีการเปลี่ยนแปลงไปจากสภาวะสมดุลสามารถป้องกันได้ด้วยการใส่ฟันปลอม และด้านความสวยงามเสริมสร้างบุคลิกภาพและความมั่นใจในการเข้าสังคม

ฟันปลอมแบ่งง่าย ๆ ออกเป็น 2 ชนิด คือ ชนิดถอดได้ และ ชนิดติดแน่น

ชนิดแรก ได้แก่ **ฟันปลอมชนิดถอดได้** ยังสามารถจำแนกออกเป็นฟันปลอมบางซี่และฟันปลอมทั้งปาก ฟันปลอมฐานพลาสติกและฐานโลหะ โดยคุณลักษณะทั่วไป คือ ผู้ป่วยสามารถถอดใส่ได้ด้วยตนเอง นำออกมาล้างทำความสะอาดนอกช่องปากได้ แต่ต้องอาศัยความร่วมมือของผู้ป่วยในการใช้งาน และปรับตัว อาจเกิดความรำคาญในขณะพูดหรือบดเคี้ยวอาหารและดูไม่สวยงามในบางครั้ง เช่น กรณีเห็นตะขอเกี่ยวของฟันปลอม

ชนิดที่สอง ได้แก่ **ฟันปลอมชนิดติดแน่น** เช่น ครอบฟัน สะพานฟัน หรือรากเทียม โดยคุณลักษณะทั่วไป คือ จะติดแน่นในช่องปากถอดไม่ได้ และทดแทนตรงตำแหน่งของซี่ฟัน ไม่มีส่วนของเหงือกปลอมหรือตะขอ ทำให้รู้สึกใกล้เคียงฟันธรรมชาติมากกว่าฟันปลอมชนิดถอดได้ มีความแข็งแรงสวยงาม แต่ค่าใช้จ่ายสูง

จะเห็นได้ว่าฟันปลอมแต่ละชนิดจะมีรายละเอียดข้อดีข้อเสียที่แตกต่างกันไป รวมทั้งมีข้อบ่งชี้ในผู้ป่วยแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน ฉะนั้นเราควรตรวจและปรึกษากับทันตแพทย์เฉพาะทาง เพื่อพิจารณาเลือกฟันปลอมแบบใดที่เหมาะสมกับเรา

เรื่องของการทำความสะอาดก็เป็นสิ่งสำคัญ สำหรับฟันปลอมชนิดถอดได้ควรรักษาความสะอาดด้วยการถอดฟันปลอมออกมาแปรงทุกครั้งหลังอาหาร รวมทั้งทำความสะอาดช่องปาก เหงือก ลิ้น และเพดานปากด้วยการแปรงฟัน นอกจากนี้ ในการหยิบจับฟันปลอมแต่ละครั้งควรทำด้วยความระมัดระวัง เนื่องจากหากทำตก ฟันปลอมสามารถแตกหักเสียหายได้ และเมื่อไม่ได้ใช้งาน เช่น เวลากลางคืน ก่อนเข้านอนควรทำความสะอาดฟันปลอมและแช่ฟันปลอมไว้ในน้ำอุณหภูมิห้อง แต่สำหรับฟันปลอมชนิดติดแน่นควรรักษาความสะอาดร่วมกับการทำความสะอาดช่องปาก เหงือก ลิ้น และเพดานปากตามปกติ

สำหรับผู้ใส่ฟันปลอมชนิดถอดได้ในช่วงแรก ๆ อาจมีน้ำลายไหลออกมาก แนะนำให้กลืนและไม่บ้วนน้ำลายทิ้ง และร่างกายจะค่อย ๆ ปรับตัวภายใน 2 - 3 วัน น้ำลายจะลดลงเองตามธรรมชาติ ซึ่งระยะแรกอาจเกิดอาการระคายเคือง เจ็บ หรือเคี้ยวอาหารไม่ถนัด กัดโดนแก้มหรือริมฝีปาก พูดไม่ถนัดได้ ผู้ใส่ฟันปลอมควรเริ่มจากการรับประทานอาหารชิ้นเล็ก ๆ เคี้ยวช้า ๆ หลีกเลี่ยงอาหารเหนียวและแข็ง รวมถึงการเคี้ยวหมากฝรั่ง และควรฝึกพูดคำที่รู้สึกพูดไม่ชัดบ่อย ๆ อาการต่าง ๆ เหล่านี้จะหายไปเมื่อเริ่มคุ้นชินกับการใส่ฟันปลอม